

An aerial photograph of a town, likely in Poland, featuring a prominent church with a large, steep, brown-tiled roof. The town is surrounded by greenery and a large body of water is visible in the background under a clear blue sky.

**POLSKO
A POLŠTINA
PRE
SLOVÁKOV**

Jakub Łoginow

Poľsko a poľština pre Slovákov

Copyright © 2021 Jakub Łoginow

Wszelkie prawa, włącznie z prawem do reprodukcji tekstów
w jakiegokolwiek formie – zastrzeżone

ISBN: 978-83-957665-4-1

Jakub Łoginow

www.tatryskate.eu

Kraków, 2021

Obsah

1. Úvod: Ako sa učiť poľštinu a o čom je táto učebnica ... 4
2. Poľská diakritika a abeceda ... 6
3. Poľska gramatika – základné príklady ... 8
4. Falošní priatelia – podobne slová s úplne odlišným významom ... 12
5. Slovná zásoba ... 31
6. Poľské regióny, história, miestna samospráva a správne členenie krajiny
102
7. Spoznávanie Poľska prostredníctvom kultúry - filmy, múzeá, kultúrne
kódy ... 116
8. Zaujímavé miesta v Poľsku, ktoré sa oplatí vidieť ... 143
9. Poľský dopravný systém a plánovanie cesty ... 181
10. Zdroje informácií a užitočné odkazy ... 208
11. Záver ... 212

Úvod: Ako sa učiť poľštinu a o čom je táto učebnica

Poľsko je blízkym susedom Slovenska s veľmi podobným, v podstate zrozumiteľným jazykom. Spájajú nás Tatry a ine pohoria Karpát, spája nás Dunajec a severné brehy Oravskej priehrady. Máme podobnú kultúru, najmä v pohraničných oblastiach, rozumieme si bez prekladateľa. Vzťahy medzi Slovákami a Poliakmi však nie sú také intenzívne, ako by to vyplývalo z vyššie opísanej jazykovej, kultúrnej a geografickej blízkosti. Je to skôr povrchné zoznámenie, založené na krátkych výletoch, väčšinou do pohraničných oblastí, bez hlbokej znalosti kultúry a reality suseda, plné vzájomných stereotypov, nie vždy dobrých. Slováci poznajú Poľsko z nákupov do neďalekej Jablonky alebo Nového Targu a myslia si, že celé Poľsko je ako tieto miesta, čo samozrejme nie je pravda. Poliaci sa na Slovensko pozerajú podobne: myslia si, že o Slovensku vedia všetko, pretože boli už mnohokrát v Suchej Hore, Oravicích, Starým Smokovcu a Poprade a navyše cestovali autom z Krakova cez Oravu, Žilinu a Bratislavu do Rakúska. "Načo sa niečo učiť a čítať o susede, však Jablonka je v podstate taká ako my, a ďalej nie je nič zaujímavé" - myslia si viacerí Slováci. Týmto ebookom by som chcel tento postoj zmeniť a pozvať Vás k tomu, aby sme spoločne objavili Poľsko - jazyk, kultúru, zaujímavé miesta v tejto krajine, vrátane Starého mesta vo Varšave a baltských pláž na severe.

Autor tejto publikácie sa už 20 rokov venuje téme zblížovania a vzájomného porozumenia oboch národov, Poliakov aj Slovákov, špecializuje sa aj na Ukrajinu a Bielorusko. Je novinárom poľských, slovenských a ukrajinských médií, koordinátorom sociálnej iniciatívy „Poľsko - Slovensko - autobusy“ usilujúcej sa o zriadenie a rozvoj regionálnej autobusovej a železničnej dopravy spájajúcej poľské a slovenské pohraničie. Autor mnohých článkov a publikácií popularizujúcich Poľsko medzi Slovákami a Slovensko medzi Poliakmi a Ukrajincami. Je tiež autorom populárnej učebnice slovenského jazyka pre Poliakov, ktorá vznikla na základe originálnej metódy, ktorá využíva podobnosť našich dvoch jazykov. Táto publikácia je obrátenou formou tejto príručky.

Aj keď susedov jazyk vôbec neovládame, väčšine slov aj tak rozumieme, takže v tomto prípade nemá zmysel dozvedieť sa, že kuchnia znamená kuchyňa a stacja = stanica, pretože aj tak je to zřejmé. Namiesto toho sa musíte naučiť slová, ktoré sú odlišné v

oboch jazykoch, a preto spôsobujú problémy. Veľkú skupinu slov tvoria „falošní priatelia“, teda slová, ktoré sú rovnaké alebo podobné v oboch jazykoch, a ktoré znamenajú niečo úplne iné alebo dokonca opačne či vulgárne.

Príručka, ktorú čítate, bude pozostávať z niekoľkých častí a je to prvá z nich. Každá z nich pozostáva z učebnice poľského jazyka a najdôležitejších informácií o Poľsku, ktoré sú užitočné pri výučbe jazyka aj pri plánovaní ciest - vzdialených aj tých len kúsok od hranice.

Aby sme vás neomrzeli, ideme na konkrétne materiály. Pokúsim sa poskytnúť najdôležitejšie informácie v čo najstručnejšej podobe a ďalšie materiály nájdete v ďalších častiach príručky.

Pol'ská diakritika a abeceda

Poľska abeceda okrem základných latinských písmen zahrňuje aj zvláštne písmena s diakritikou. Je to podobne ako v slovenčine, avšak špecifické poľské písmena sú iné. Nižšie – zoznam všetkých špecifických poľských písmen a ich objasnenie.

Ą ą = číta sa ako „ou“. Žiadne slovo sa nesmie začínať týmto písmenom

Ć ć = je to podobne ako slovenské ť. Týmto písmenom sa vždy končia poľské infinitívy. Príklad: robić, zabierać, sprawdzać. Ć nesmie byť pred samohláskou – v takým prípade sa namiesto neho používa ci. Napríklad pišeme „ciężko“ namiesto ciężko.

Ę ę = číta sa ako „eu“. Takisto ako ą, nesmie byť na začiatku slova.

Ł ł = číta sa ako slovenské L. Poľské L sa číta ako slovenské Ľ.

Ń ń = ň. Takisto nesmie byť na začiatku slov a pretvára sa na ni

Ó ó = je to „u zamkniete“ (u zatvorené). POZOR! Nie je to „dlhé O“, ale číta sa ako U. Nie je rozdiel vo zvuku pomedzi Ó a U a poľským žiakom to vždy spôsobuje veľký problém. Ó sa píše vždy pred písmenom w. Napríklad Kraków, (koho) pilotów, Lwów, Bardejów.

W w = V poľštine sa nepoužíva V (iba v cudzích napríklad anglických slovach), namiesto toho je w.

Ś ś = mäkké s

Ź ź = mäkké z. Napríklad Źdźbło, Źródło

Ż ż = to isté ako slovenské Ž

Okrem toho sú v poľštine digrafy:

CZ cz = č napríklad Czechy, czerwony, czarny

SZ sz = s napríklad szafa, szczur, Szarisz (Šariš)

RZ rz = cita sa ako ž, avšak je to analógia pre české písmeno ř . Napríklad rzeka (riečka), rzecz (vec), Rzeszów

Dz – napríklad dzban

Dż – napríklad dżdżownica

Dź – napríklad niedźwiedź

Je tiež rozlíšenie na H (samo H) a CH (ce-ha). Použitie je podobné ako v slovenčine. Avšak výslovnosť H a CH je taká istá. Na rozdiel od slovenčiny, CH nefunguje ako okremé písmeno a nenájdete ho v abecede. Slová na CH musíte hľadať pod písmenom C.